

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 Vtrum sint eis signa amicitiae exhibenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

tionem, quia tota anima eorum tedit in vnum. E contrario autem mali non volunt conservari in integritate interioris hominis, neque appetunt eius spiritualia bona, neque ad hoc operantur, neque delectabile est eis secum conuiuere redeundo ad cor, quia inueniunt ibi mala, & praesentia, & praeterita, & futura, quae abhorrent, neque etiam sibi ipsi concordant propter conscientiam remordentem, secundum illud Psalmi, arguam te, & statuiam contra faciem tuam. Et per eadem probari potest, quod mali amant se ipsos secundum corruptionem exterioris hominis: sic autem boni non amant se ipsos.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod amor sui, qui est principium peccati, est ille, qui est proprius malorum perueniens usque ad contemptum Dei, ut ibidem dicitur: quia mali etiam sic cupiunt exteriora bona, quod spiritualia contemnunt.

AD SECUNDUM dicendum, quod naturalis amor etiam non totaliter tollatur a malis, tamen in eis peruertitur per modum iam dictum.

AD TERTIUM dicendum, quod mali in quantum aestimant se bonos, sic aliquid participant de amore sui. Nec tamen est ista vera sui dilectio, sed apparens, quae etiam non est possibilis in his, qui valde sunt mali.

Super Quaestione uis gestum quatuor articulum octauum & nonum.

ARTICVLVS VIII.

Utrum sit de necessitate charitatis, ut inimici diligantur.

In corp. art. 3. di. 30. art. 1. Et vult. 9. 2. artic. 8. Et opul. 4. c. 8. & opul. 1. c. 8. 15. Et Ro. 12. lect. 3. Enchirid. cap. 73. to. 3.

IN ART. 8. & 9. aduerte tria. Primo, quod quia regula generalis est, quod praecipua affirmatiua, quantum est ex iure naturae, non obligant, nisi in articulo necessitatis, ut author hic insinuat, & in quarto sententiarum expresse tenet: ideo nec interior dilectio inimicorum in speciali, nec exterior beneficentia est in praecipuo, nisi in articulo necessitatis. Sufficit enim quod homo sit paratus ad faciendum quod tenetur secundum Deum, quando, ubi Sec. tenetur: quae praeparatio animi est proculdubio in omni habente charitatem, non minus quam praeparatio animi ad martirium in articulo necessitatis.

Secundo, quod quia loqui huic personae, salutare illam, emere, vendere, conuincere cum isto, & alia huiusmodi, non sunt actus, qui sunt ad communitatem, sed ad personas in speciali. Ideo non est necessitatis, sed perfectionis, quod aliquis inimico suo loquatur, quod illum saluet, aut aliquid huiusmodi faciat. Et pro-

D. 99.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur quod non sit de necessitate charitatis, ut inimici diligantur. Dicit enim Augustinus in Enchiridio, quod hoc tam magni boni, scilicet diligere inimicos, non est tante multitudinis, quantum credimus exaudiri, cum in oratione dicitur. Dimitte nobis debita nostra: sed nulli dimittitur peccatum sine charitate, quia ut dicitur Proverb. 10. Vniuersa delicta operit charitas, ergo non est de necessitate charitatis diligere inimicos.

2. Praet. Charitas non tollit naturam: sed vnaquaeque res etiam irrationalis naturaliter odit suum contrarium, sicut ovis lupum, & aqua ignem. ergo charitas non facit, quod inimici diligantur.

3. Praet. Charitas non agit perperam: sed hoc videtur esse peruersum, quod aliquis diligat inimicos, sicut & quod aliquis odio habeat amicos. Unde 2. Reg. 19. exprobrando dicit Ioab ad Dauid. Diligis odientes te, & odio habes diligentes te. ergo charitas non facit, ut inimici diligantur.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Mat. 5. Diligite inimicos vestros.

RESPON. Dicendum, quod dilectio inimicorum tripliciter potest considerari. Vno modo, ut inimici diligantur, in quantum sunt inimici: & hoc est peruersum, & charitati repugnans, quia hoc est dilige-

re mali alterius. Alio modo, potest accipi dilectio inimicorum, quantum ad naturam, scilicet in vniuersali: & sic dilectio inimicorum est de necessitate charitatis, ut scilicet aliquis diligens Deum, & proximum, ab illa generalitate dilectionis proximi inimicos suos non excludat. Tertio potest considerari dilectio inimicorum in speciali, ut scilicet aliquis in speciali moueat motu dilectionis ad inimicum. Et istud non est de necessitate charitatis absolute: quia nec etiam moueri motu dilectionis in speciali ad quoslibet homines singulariter est de necessitate charitatis, quia hoc esset impossibile. Est tamen de necessitate charitatis in preparationem animi, ut scilicet homo habeat animum paratum ad hoc, quod in singulari inimicum diliget, si necessitas occurreret: sed quod absque articulo necessitatis homo etiam hoc actu implet, ut diligat inimicum propter Deum, hoc pertinet ad perfectionem charitatis. Cum enim ex charitate diligatur proximus propter Deum, quantum aliquis magis diligit Deum, tanto etiam magis ad proximum dilectionem ostendit nulla inimicitia impediente. Sicut si aliquis multum diligeret aliquem hominem, amorem ipsius filios eius amaret, etiam inimicos sibi. Et secundum hunc modum loquitur Augustinus. Unde patet responsio ad Primum.

AD SECUNDUM dicendum, quod vnaquaeque res naturaliter odit hunc, quod est sibi contrarium: inimici autem sunt nobis contrarii, in quantum sunt inimici, unde hoc debemus in eis odio habere. Debet enim nobis displicere, quod nobis inimici sunt: non autem nobis sunt contrarii, in quantum homines sunt, & beatitudinis capaces. & secundum hoc debemus eos diligere.

AD TERTIUM dicendum, quod diligere inimicos, in quantum sunt inimici, est vituperabile, & hoc non facit charitas, ut dictum est.

ARTICVLVS IX.

Utrum sit de necessitate salutis, quod aliquis signa, & effectus dilectionis inimico exhibeat.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod ex necessitate charitatis sit, quod aliquis homo signa, vel effectus dilectionis inimico exhibeat. Dicitur enim Ioan. 3. Non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate: sed opere diligit aliquis exhibendo ad

entem, quem diligit signa, & effectus dilectionis, ergo de necessitate charitatis est, vt aliquis huiusmodi signa, & effectus inimicis exhibeat.

¶ 2. Præt. Matth. 5. Dominus simul dicit. Diligite inimicos vestros, & benefacite his, qui oderunt vos: sed diligere inimicos est de necessitate charitatis, ergo & benefacere inimicis.

¶ Præt. Charitas amat non solum Deus, sed etiã proximus: sed * Gregor. dicit in Hom. Pente. quod amor Dei non potest esse otiosus. magna enim operatur, si est si definit operari, non est amor. ergo charitas, que habetur ad proximum, non potest esse sine operationis effectu: sed de necessitate charitatis est, vt omnis proximus diligatur, etiam inimicus: ergo de necessitate charitatis est, vt etiam ad inimicos signa, & effectus dilectionis ostendamus.

SED CONTRA est, quod Matth. 5. super illud, Benefacite his, qui oderunt vos, dicit * glo. quod benefacere inimicis, est cumulus perfectionis: sed id, quod pertinet ad perfectionem charitatis, non est de necessitate ipsius, ergo non est de necessitate charitatis, quod aliquis signa, & effectus dilectionis inimicis exhibeat.

RESPON. Dicendum, quod effectus, & signa charitatis ex interiori dilectione procedunt, & ei proportionantur. Dilectio autem interior ad inimicum in communi quidem est de necessitate præcepti absolute: in speciali autem est nõ absolute, sed secundum præparationem animi, vt supra dictum est.

SECUNDO DICENDUM est de effectu, & signo dilectionis exterioris exhibendo. Sunt enim quedam signa, vel beneficia dilectionis, que exhibentur proximis in communi, puta, cum aliquis orat pro omnibus fidelibus, vel pro toto populo: aut cum aliquod beneficium impendit aliquis toti communitati. Et talia beneficia, vel dilectionis signa, in inimicis exhibere est de necessitate præcepti. Si enim non exhiberetur inimicis, hoc pertineret ad liuorem vindictæ, contra id, quod dicitur Leuit. 19. Nõ quæres vltionem, & non eris memor iniuriæ ciuium tuorum. Aliaverò sunt beneficia, vel dilectionis signa, que quis exhibet particulariter aliquibus personis. Et talia beneficia, vel dilectionis signa inimicis exhibere nõ est de

NECESSITATE salutis, nisi secundum præparationem animi, vt. subueniatur eis in articulo necessitatis, secundum illud Prou. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illi melle miscit, da illi potum. Sed quod præter articulum necessitatis huiusmodi beneficia alijs inimicis exhibeat, pertinet ad perfectionem charitatis, per quam aliquis non solum cauet vinci a malo, quod necessitatis est, sed etiã vult in bono vincere malum, quod est etiam perfectionis: dum scilicet nõ solum cauet propter iniuriã sibi illatam detrahi ad odium, sed et propter sua beneficia interdicit inimicũ pertrahere ad suum amorem. Et per hoc patet responsio ad obiectionem.

ARTICVLVS X.

Vtrum debeamus angelos ex charitate diligere.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod angelos ex charitate non debeamus diligere. Vt enim * Aug. dicit in lib. de doct. christia. Gemina est dilectio charitatis, scilicet Dei, & proximi: sed dilectio angelorum nõ continetur sub dilectione Dei, cum sint substantiæ create: nec etiam videtur contineri sub dilectione proximi, cum nõ communicent nobiscum in specie, ergo angeli non sunt ex charitate diligendi.

¶ 2. Præt. Magis conueniunt nobiscum bruta animalia, quã angeli. Nam nos, & bruta animalia sumus in eodem genere propinquo. Sed ad bruta animalia non habemus charitatem, vt supra dictum est, ergo etiam neque ad angelos.

¶ 3. Præt. Nihil est ita proprium amicorum, sicut conuiuere, vt dicitur in 8. * Eth. sed angeli nõ conuiuunt nobiscum, nec etiam eos videre possumus, ergo ad eos charitatis amicitiam habere non valeamus.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit in r. de doct. christia. Iam vero si vel cui præbendum a nobis est, vel a quo nobis præbendum est officium misericordiar, recte proximus dicitur, manifestum est præcepto, quo iubemur diligere proximum, etiam sanctos angelos contineri, a quibus multa nobis misericordiar impenduntur officia.

RESPON. Dicendum, quod amicitia charitatis, sicut supra dictum est, fundatur super communicatione beatitudinis æternæ, in cuius participatione communicant cum angelis homines. Dicitur enim Matthæ. 22. quod in resurrectione erunt homines, sicut angeli in celo. Et ideo manifestum est, quod amicitia charitatis etiam ad angelos se extendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod proximus non solum dicitur communicatione speciei, sed etiam communicatione beneficiorum pertinentiũ ad vitam æternam, super qua communicatione amicitia charitatis fundatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod bruta animalia conueniunt nobiscum in genere propinquo ratione naturæ sensitiuæ, secundum quã non sumus participes æternæ beatitudinis, sed secundum mentem rationalem, in qua communicamus cum angelis.

AD TERTIUM dicendum, quod angeli nõ conuiuunt nobis exteriori cõuersatione, que nobis est secundum sensitiuam naturam: conuiuimus tamen angelis secundum mentem imperfecte quidem in hac vita, perfecte autem in patria, sicut & supra dictum est.

ARTICVLVS XI.

Vtrum debeamus demones ex charitate diligere.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur, quod demones ex charitate debeamus diligere. Angelicis enim sunt nobis proximi, in quantum communicamus cum eis in rationali mente: sed etiam demones sic nobiscum communicant, quia data naturalia in eis manent integra, scilicet esse, viuere, & intelligere, vt dicit * Dionys. in 4. cap. de diu. no. ergo debemus demones ex charitate diligere.

¶ 2. Præt. Demones differunt a beatis angelis differentia peccati, sicut & peccatores homines a iustis: sed iusti homines ex charitate diligunt peccatores, ergo etiam ex charitate debent diligere demones.

¶ 3. Præt. Illi, a quibus beneficia nobis impenduntur, debent a nobis ex charitate diligere, tãquã proximi, sicut patet ex autoritate * Aug. supra iuducta: sed demones nobis in multis sunt vtilis, dum nos tentando nobis coronas fabricant, sicut * Aug. dicit II. de ciuit. Dei: ergo demones sunt ex charitate diligendi.

SED CONTRA est, quod dicitur II. 28. Delebitur sedus vestrum cum morte, & pactum uestrum cum inferno nõ stabit: sed perfectio pacis, & fœderis est per charitatem. ergo ad demones, qui sunt inferni incolæ, & mortis procuratores, charitatem habere non debemus.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, in peccatoribus ex charitate debemus diligere naturã, peccatũ odire. In nomine autem demonis significatur

Prima Secundæ S. Thomæ, I 3 natura

Ar. 3. huius quæst. lib. 2. ca. 5. ante mediũ tom. 5.

lib. 1. c. 30. post mediũ tom. 3.

q. 25. art. 1.

q. 23. art. 1. ad 1.

3 di. 28. art. 5. Et di. 21. q. 2. ar. 3. q. 2. Et Ro. 13. ic. 2. fin.

* cap. 4. par. 4. parum a medio.

Ar. præced. arg. sed contra. Aug. lib. 11. cap. 17. tom. 5.

Ar. 6.